

Obrót nielegalnymi odpadami Problemy związane z transportem i składowaniem odpadów w kontekście art. 183 k.k.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Krakowie

Grzegorz Pałka
Starszy Specjalista

Inspekcja Ochrony Środowiska jest powołana do **kontroli przestrzegania przepisów o ochronie środowiska** oraz badania i oceny stanu środowiska.

Do zadań **Inspekcji Ochrony Środowiska** należy m.in. **kontrola podmiotów korzystających ze środowiska** w zakresie spełniania przepisów ochrony środowiska, w tym dotyczących **gospodarki odpadami** oraz ściganie przestępstw przeciwko środowisku – w tym **wnoszenie i popieranie aktów oskarżenia**.

Inspekcja Ochrony Środowiska realizuje ustawowe obowiązki poprzez:

Działania kontrolne, o których mowa w art. 9 ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska;

Czynności, o których mowa w art. 10b ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska.

Podział kontroli

Wyróżniamy następujące kategorie kontroli:

1. kontrola zakładu w terenie;
2. kontrola w terenie bez ustalonego podmiotu;
3. kontrola oparta o dokumentację.

Inspektor jest uprawniony m.in. do:

- oceny eksploatacji instalacji lub urządzeń, w tym środków transportu;
- oceny stosowanych technologii i rozwiązań technicznych;
- oceny sposobu wykonywania pomiarów emisji, ilości pobranej wody oraz odprowadzanych ścieków przez jednostkę prowadzącą pomiary, w tym poprawności sposobu pobierania i analizy próbek;
- **określenia składu morfologicznego odpadów w oparciu o wiedzę ekspercką.**

Inspektor jest uprawniony m.in. do:

- **żądania** pisemnych lub ustnych informacji oraz **wzywania i przesłuchiwanie osób** w zakresie niezbędnym dla ustalenia stanu faktycznego **przy jednoczesnym pouczeniu ich o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań, o której mowa w Kodeksie karnym;**
- **żądania okazania dokumentów, w tym dokumentów finansowych i udostępnienia wszelkich danych mających związek z problematyką kontroli;**
- **ustalania tożsamości osób** oraz żądania okazania dokumentów niezbędnych do wymierzenia grzywny w drodze mandatu karnego lub sporządzenia wniosku o ukaranie.

Wojewódzki inspektor ochrony środowiska może wystąpić z wnioskiem do Policji lub organów administracji publicznej o udzielenie pomocy, jeżeli jest to niezbędne do przeprowadzenia czynności kontrolnych.

Organy te nie mogą odmówić udzielenia pomocy wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska.

Jak działa WIOŚ w Krakowie

Praca w godzinach 07:00-15:00 od poniedziałku do piątku.

Praca zmianowa – **całodobowa 7 dni w tygodniu, 365 dni w roku**, prowadzona przez zespoły po dwóch inspektorów i powołana w celu rozpoznawania sytuacji mogących stanowić zagrożenia dla zdrowia i życia ludzi lub środowiska.

Departament Zwalczania Przestępczości Środowiskowej GIOŚ

- **Powołanie** specjalnej komórki merytorycznej **w** zakresie zwalczania przestępczości środowiskowej w GIOŚ
- **Utworzenie grupy interwencyjno-wyjazdowej** o charakterze zadaniowym **w zakresie wykrywania i przeciwdziałania przestępstwom i wykroczeniom przeciwko środowisku w WIOŚ + współdziałanie z organami ścigania**

Definicja odpadów

Odpad – jest to każda substancja lub przedmiot, których posiadacz:

- **pozbywa** się,
- zamierza się **pozbyć**,
- do których **pozbycia** się jest obowiązany.

art. 3 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 roku o odpadach (t.j. Dz.U. z 2021 r., poz. 779 z późn. zm.)

O kwalifikacji danego przedmiotu jako odpadu rozstrzyga przesłanka pozbycia się, mogącego być **działaniem faktycznym, zamierzonym lub nakazanym**. Przesłankę tę można więc stwierdzić wyłącznie na podstawie zachowania posiadacza przedmiotu, z uwzględnieniem okoliczności obiektywnych umożliwiających odtworzenie zamiaru, jaki mu przyświecał w stosunku do tego przedmiotu. **Nie chodzi tu przy tym o utratę kontroli nad przedmiotem, lecz zasadniczą zmianę jego wykorzystania, odmienną od głównego przeznaczenia, do którego przestał on się nadawać.** Pozbyciem się przedmiotu będzie również przekazanie go (zbycie) innemu podmiotowi, który **będzie go wykorzystywał w inny, zasadniczo odmienny od dotychczasowego sposób.** **Odpadami mogą być więc także materiały podlegające ponownemu gospodarczemu wykorzystaniu i mogące być w związku z tym przedmiotem transakcji handlowej jako dobro o określonej wartości ekonomicznej.** W kategorii odpadów mogą być traktowane także przedmioty podlegające powtórnemu gospodarczemu wykorzystaniu, w tym poddawane procesom odzysku (zobacz: wyrok NSA z dnia 16 września 2015 r. sygn. akt II OSK 2920/13). **Jako odpady traktowane są nie tylko przedmioty, które posiadacz uważa za zbędne i których chciałby się pozbyć, ale także takie, które podlegają dalszym procesom odzysku w celu ich gospodarczego wykorzystania, a nawet takie które są zdolne do powtórnego wykorzystania.** Istotne w sprawie jest ustalenie zamiaru pozbycia się przedmiotów. Dla uznania przedmiotu za odpad **nie ma znaczenia okoliczność, że dla jego nabywcy może on mieć wartość użytkową** i nadaje się do dalszego wykorzystania po poddaniu stosownym operacjom.

Posiadacz odpadów

Wytwórca odpadów

Osoba fizyczna, osoba
prawna oraz jednostka
organizacyjna
nieposiadająca osobowości
prawnej będące w
posiadaniu odpadów

art. 3 ust. 1 pkt 19 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 roku o odpadach
(t.j. Dz.U. z 2021 r., poz. 779 z późn. zm.)

Zdjęcie z działań kontrolnych WIOŚ w Krakowie: Grzegorz Pałka

Magazynowanie odpadów

to czasowe przechowywanie odpadów obejmujące:

- a) **wstępne** magazynowanie odpadów **przez ich** **wytwórcę**;
- b) **tymczasowe** magazynowanie odpadów **przez** **prowadzącego zbieranie odpadów**;
- c) **magazynowanie** odpadów **przez prowadzącego** **przetwarzanie odpadów**.

art. 3 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 roku o odpadach
(t.j. Dz.U. z 2021 r., poz. 779 z późn. zm.)

Magazynowanie odpadów

Magazynowanie odpadów może być prowadzone wyłącznie na terenie, do którego posiadacz odpadów ma tytuł prawny, wyłącznie w ramach wytwarzania, zbierania lub przetwarzania odpadów.

Przy czym odpady mogą być magazynowane, jeżeli konieczność magazynowania wynika z procesów technologicznych lub organizacyjnych i nie przekracza terminów uzasadnionych zastosowaniem tych procesów.

art. 25 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 roku o odpadach
(t.j. Dz.U. z 2021 r., poz. 779 z późn. zm.)

**Zakazanym jest magazynowanie odpadów
na składowisku odpadów.**

art. 104 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 roku o odpadach
(t.j. Dz.U. z 2021 r., poz. 779 z późn. zm.)

!

!

Magazynowanie odpadów
to nie
składowanie odpadów!

!

!

!

Transport odpadów

- wymaga uzyskania wpisu do Bazy Danych
- o Odpadach;
- wymaga właściwego oznakowania pojazdu, którym wykonywany jest transport odpadów;
- **jest jedynie usługą na rzecz podmiotu przekazującego odpady.** Za odpady nie **odpowiada** więc podmiot transportujący odpady, ale **podmiot który zlecił tą usługę** do momentu gdy odpady trafią od odbiorcy uprawnionego do ich przyjęcia.

Zdjęcie wykonane w trakcie kontroli: Grzegorz Pałka

Wyjątek:

- gdy przekazujący odpady **nie jest znany**,
- transportujący **nie dostarczył** odpadów we wskazane przez przekazującego miejsce.

art. 24 i 50 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 roku o odpadach (t.j. Dz.U. z 2021 r., poz. 779 z późn. zm.)

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 7 października 2016 r. w sprawie szczegółowych wymagań dla transportu odpadów (Dz.U. 2016 poz. 1742)

Zbieranie odpadów

- to **gromadzenie ich** przed transportem do miejsc przetwarzania,
- **wstępne sortowanie** nieprowadzące do zasadniczej zmiany charakteru i składu odpadów i niepowodujące zmiany klasyfikacji odpadów
- **tymczasowe magazynowanie** odpadów.

art. 3 ust. 1 pkt 34 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 roku o odpadach
(t.j. Dz.U. z 2021 r., poz. 779 z późn. zm.)

**Pamiętaj gromadzenie odpadów
to nie składowanie odpadów.**

Przetwarzanie odpadów

- to **odzysk** czyli jakikolwiek proces, którego głównym **wynikiem** jest to, aby odpady **służyły użytecznemu zastosowaniu** przez zastąpienie innych materiałów, które w przeciwnym przypadku zostałyby użyte do spełnienia danej funkcji, lub w wyniku którego odpady są przygotowywane do spełnienia takiej funkcji w danym zakładzie lub ogólnie w gospodarce.
- to **unieszkodliwianie** - czyli **proces niebędący odzyskiem**, nawet jeżeli wtórnym skutkiem takiego procesu jest odzysk substancji lub energii.

art. 3 ust. 1 pkt 14, 21, 30 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 roku o odpadach
(t.j. Dz.U. z 2021 r., poz. 779 z późn. zm.)

Składowanie odpadów

To proces unieszkodliwiania odpadów polegający na umieszczeniu odpadów w specjalnie zaprojektowanym obiekcie, gdzie odpady mają pozostać na zawsze.

Na składowiskach odpadów nie mogą być składowane następujące odpady:

- występujące w postaci ciekłej, w tym odpadów zawierających wodę w ilości powyżej 95% masy całkowitej, z wyłączeniem szlamów;
- o właściwościach wybuchowych, żrących, utleniających, wysoce łatwopalnych lub łatwopalnych;
- zakaźnych medycznych i zakaźnych weterynaryjnych;
- powstających w wyniku badań naukowych i prac rozwojowych lub działalności dydaktycznej, które nie są zidentyfikowane lub są nowe i których oddziaływanie na środowisko jest nieznane;
- opon i ich części, z wyłączeniem opon rowerowych i opon o średnicy zewnętrznej większej niż 1400mm;
- ulegających biodegradacji selektywnie zebranych.

Sprzedawca odpadów

Pośrednik w obrocie odpadami

- **sprzedawca** odpadów - to podmiot, który **nabywa, a następnie zbywa odpady**, we własnym imieniu, w tym również podmiot, który **nie obejmuje odpadów fizycznie w posiadanie**;
- **pośrednik** w obrocie odpadami - to każdy, kto **organizuje przetwarzanie odpadów** w imieniu innych podmiotów, w tym również podmiot, który **nie obejmuje odpadów fizycznie w posiadanie**;

art. 3 ust. 1 pkt 20 i 27 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 roku o odpadach
(t.j. Dz.U. z 2021 r., poz. 779 z późn. zm.)

Zakres działań WIOŚ w zakresie przestępczości

SZARA STREFA W GOSPODARCE ODPADAMI

- Gospodarka odpadami komunalnymi;
- Gospodarka odpadami opakowaniowymi;
- **Gospodarka odpadami niebezpiecznymi;**
- Gospodarka odpadami pojazdów wycofanych z eksploatacji;
- Gospodarka odpadami zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego.

Deponowanie odpadów w miejscu na ten cel nieprzeznaczonym

Nielegalne magazynowanie odpadów oraz ich porzucanie

Zdjęcie wykonane w trakcie kontroli: Grzegorz Pałka

Nielegalny transport odpadów

Zdjęcie wykonane w trakcie kontroli: Grzegorz Pałka

Przestępstwa ujawniane w trakcie działań WIOŚ

Przestępstwa
przeciwko
środowisku

Przestępstwa
przeciwko
wiarygodności
dokumentów i
obrotowi
gospodarczemu

Przestępstwa przeciwko obrotowi gospodarczemu - art. 297 §1 k.k.

Przedkładanie podrobionych, przerobionych, poświadczających nieprawdę albo nierzetelnych dokumentów albo nierzetelnych pisemnych oświadczeń dotyczących okoliczności o istotnym znaczeniu dla uzyskania wsparcia finansowego, instrumentu płatniczego lub zamówienia

podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

Przestępstwa przeciwko obrotowi gospodarczemu

- art. 299 §1 k.k.

Kto środki płatnicze, instrumenty finansowe, papiery wartościowe, wartości dewizowe, prawa majątkowe lub inne mienie ruchome lub nieruchomości, **pochodzące z korzyści związanych z popełnieniem czynu zabronionego**, przyjmuje, posiada, używa, przekazuje lub wywozi za granicę, ukrywa, dokonuje ich transferu lub konwersji, pomaga do przenoszenia ich własności lub posiadania albo podejmuje inne czynności, które mogą udaremnić lub znacznie utrudnić stwierdzenie ich przestępnego pochodzenia lub miejsca umieszczenia, ich wykrycie, zajęcie albo orzeczenie przepadku,

podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

Przestępstwa przeciwko wiarygodności dokumentów - art. 271 §1 i §3 k.k.

Funkcjonariusz publiczny lub inna osoba uprawniona do wystawienia dokumentu, **która poświadcza w nim nieprawdę co do okoliczności mającej znaczenie prawne,**

podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

Jeśli Sprawca dopuszcza się ww. czynu w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej

podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

Przestępstwa obrotowi gospodarczemu art. 303 §1 k.k.

Kto wyrządza szkodę majątkową osobie fizycznej, prawnej albo jednostce organizacyjnej niemającej osobowości prawnej, przez **nieprowadzenie dokumentacji działalności gospodarczej albo prowadzenie jej w sposób nierzetelny lub niezgodny z prawdą**, w szczególności niszcząc, usuwając, ukrywając, przerabiając lub podrabiając dokumenty dotyczące tej działalności,

podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

Przestępstwa przeciwko środowisku - art. 183 k.k.

- kto wbrew przepisom **składa, usuwa, przetwarza, zbiera, dokonuje odzysku, unieszkodliwia albo transportuje odpady** lub substancje w takich warunkach lub w taki sposób, że **może to zagrozić życiu lub zdrowiu człowieka lub spowodować obniżenie jakości wody, powietrza lub powierzchni ziemi lub zniszczenie w świecie roślinnym lub zwierzęcym**;
- kto wbrew przepisom przywozi z za granicy substancje zagrażające środowisku;
- kto wbrew przepisom przywozi odpady z za granicy lub wywozi odpady za granicę;
- kto wbrew obowiązkowi dopuszcza do popełnienia powyższych czynów;

podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

- kto bez wymaganego zgłoszenia lub zezwolenia, albo wbrew jego warunkom przywozi z za granicy lub wywozi za granicę odpady niebezpieczne;

podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

Nielegalny obrót odpadami

WIOŚ w Krakowie w ramach stałej współpracy z Prokuraturą i Policją oraz innymi służbami bierze udział w działaniach związanych z nielegalnym obrotem odpadami.

Obecnie prokuratura prowadzi czynności związane z **kilkunastoma sprawami dotyczącymi nielegalnej gospodarki odpadami**, w których brał udział WIOŚ w Krakowie.

Nielegalne postępowania z odpadami - zbieranie i przetwarzanie

Prowadzenie zbierania lub przetwarzania odpadów wymaga wcześniejszego uzyskania decyzji.

Przypadkami nielegalnego postępowania z odpadami mogą dotyczyć:

- działalności prowadzonej **bez jakichkolwiek decyzji;**
- działalności **nieobjętej** posiadaną decyzją;
- działalności **objętej** posiadaną decyzją.

WIOŚ, a badania odpadów

- w pierwszej kolejności badania są zlecane do Centralnego Laboratorium Badawczego Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska;
- CLB prowadzi badania odpadów w zakresie identyfikacji substancji w podczerwieni;
- wyniki tych badań należy interpretować jako **wysoce prawdopodobne** i pozwalają one na identyfikację substancji, która dominuje w składzie oraz ewentualne zaplanowanie dalszych badań.

Nielegalne gospodarowanie odpadami na terenie powiatu olkuskiego

Rozpoczęcie sprawy – rok 2019

Nielegalne gospodarowanie odpadami na terenie powiatu olkuskiego

- Działania podjęte na wniosek KPP w Olkusz Wydział Kryminalny
- **Przeprowadzenie oględzin i badań** (odpadów, gleby (ziemi) w miejscu magazynowania odpadów;

WYNIKI

- **Badania odpadów** znajdujących się na terenie Spółki wykazały, że posiadają one właściwości **niebezpieczne**;
- **Badania gleby (ziemi) wykazały, że jest ona zanieczyszczona magazynowanymi na jej terenie odpadami co może powodować zanieczyszczenie środowiska**

Nielegalne gospodarowanie odpadami na terenie powiatu olkuskiego

2020

- Kontrola interwencyjna rozpoczęta w lipcu br.
- Przeprowadzenie **ogłędzin i badań** (odpadów) w miejscu magazynowania odpadów;
- **Ujawnienie nielegalnego transportu odpadów** (badania porzuconych **odpadów** wykazały, że posiadają one właściwości **niebezpieczne**).

Porzucenie odpadów i ich nielegalny transport – powiat miechowski

Działania podjęto na wniosek Prokuratury Rejonowej w Miechowie. Obecnie sprawa prowadzona jest przez Prokuraturę Okręgową w Krakowie.

- przeprowadzenie oględzin i badań (odpadów, gleby, wody) w miejscu porzucenia odpadów;

- przeprowadzenie oględzin i dwukrotnych badań odpadów znajdujących się na zatrzymanym w trakcie prowadzonych działań pojeździe.

Porzucenie odpadów i ich nielegalny transport – powiat miechowski

WYNIKI BADAŃ

- **Badania odpadów** (zarówno porzuconych jak i znajdujących się na pojeździe) **wykazały, że posiadają one właściwości niebezpieczne;**
- Badania gleby i wody nie wykazały aby na moment ich prowadzenia porzucenie odpadów spowodowało zanieczyszczenie środowiska.

Podmioty prowadzące działalność w zakresie gospodarowania odpadami (zbieranie odpadów) w Oświęcimiu

- Ścisła współpraca z WIOŚ Katowice i KWP Katowice - wspólne ustalenia/działania;
- Kierowanie wniosków o podjęcie działań do innych organów spoza terenu małopolski;
- Analiza transferu odpadów do i z firm prowadzących działalność w zakresie gospodarowania odpadami w Bazie Danych o Produktach i Opakowaniach oraz o gospodarce odpadami (BDO);
- Prowadzenie kontroli krzyżowych wobec podmiotów powiązanych z przedmiotową sprawą;

Nielegalna działalność na terenie Gorlic

Rozpoczęcie sprawy – 2017 rok

Wspólne działania z Prokuraturą Rejonową w Gorlicach, KPP w Gorlicach, Strażą Pożarną w Gorlicach i Urzędem Miasta w Gorlicach.

Wnioski do innych organów m.in. o przeprowadzenie kontroli krzyżowych.

W 2020 roku rozpoczęcie wykonania zastępczego przez Burmistrza Gorlic.

Możliwe działania IOŚ w zakresie nielegalnego obrotu odpadami

- Przeprowadzenie działań kontrolnych;
- Przeprowadzenie czynności o których mowa w art. 10b ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska;
- Współudział w kontroli prowadzonej przez inne organy;

Dziękuję za uwagę

#ChronimyŚrodowisko
